

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

спеціальність 012 «Дошкільна освіта»

(денна і заочна форми навчання)

Державний вищий навчальний заклад
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальність 012 «Дошкільна освіта»
(денна і заочна форми навчання)

Видавець Кушнір Г. М.
Івано-Франківськ – 2020

УДК [378.147.091.33-027.22:373.2](075.8)
ББК 74.100р30.я73

*Рекомендовано до друку на засіданні кафедри
теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
(протокол №1 від 28 серпня 2019 р.)*

*Схвалено до друку на засіданні Науково-методичної ради
педагогічного факультету ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника» (протокол №1 від 28 серпня 2019 р.).*

Укладач:

Кирста Н. Р. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти.

Рецензенти:

Казакова Н. В. – завідувачка виробничої практики, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

Палій Р. І. – завідувачка комунального закладу дошкільної освіти №3 «Бджілка».

Кирста Н. Р.

Наскрізна програма педагогічної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальність 012 «Дошкільна освіта» (денна і заочна форми навчання). Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2020. 40 с.

ISBN 978-966-2343-88-5

УДК [378.147.091.33-027.22:373.2](075.8)
ББК 74.100р30.я73

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасний етап розбудови національної системи освіти підвищує вимоги до підготовки фахівців для закладів дошкільної освіти. У підготовці здобувачів слід враховувати нові умови функціонування системи дошкільної освіти: зміна співвідношення між родинним і суспільним вихованням, різноманітність форм дошкільної освіти та їхню відповідність щодо нових завдань і умов ринкових відносин, багатоваріантність освітніх програм.

Заклади вищої освіти, які здійснюють підготовку фахівців за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта», покликані забезпечити не лише високий рівень професійних знань та умінь здобувачів, оволодіння ними методами виховного впливу на дітей, а й формувати особистісну творчість фахівця, спроможного до самовдосконалення, до творчого застосування у педагогічній діяльності набутих компетентностей. Важливим завданням навчання у ЗВО постає формування у майбутніх вихователів активної педагогічної позиції, здатної забезпечити самостійне сприйняття ними тих педагогічних інновацій, які значною мірою і становлять зміст педагогічної діяльності.

Розв'язання вказаних завдань у системі підготовки фахівців у галузі дошкільної освіти забезпечується синтезом фундаментального, науково-теоретичного та практично-методичного напрямів. Однією з форм такого синтезу виступає педагогічна практика як невідємна складова освітнього процесу підготовки майбутніх вихователів у закладах вищої освіти.

Наскрізна програма практики здобувачів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» є основним навчально-методичним документом, який визначає усі аспекти проведення практик. Зміст програми забезпечує єдиний комплексний підхід до організації практик, їхню системність, неперервність і послідовність навчання.

Наскрізну програму педагогічної практики розроблено у відповідності до чинного законодавства у сфері освіти України: Закону України «Про освіту», Закону України «Про вищу освіту»,

Положення про проведення практики здобувачів ЗВО України: Наказу Міністерства освіти України № 93 від 8.04.1993р. (із змінами, внесеними згідно з Наказом Міносвіти України № 351 від 20.12.1994р.), Постанови Кабінету Міністрів України №1187 від 30 грудня 2015 року «Про затвердження ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти», з урахуванням Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Положення про організацію та проведення практики у Державному вищому навчальному закладі «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №805 від 27.11.2019), а також освітньої програми та навчального плану спеціальності 012 «Дошкільна освіта».

РОЗДІЛ I

ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Педагогічна практика у базових закладах дошкільної освіти є обов'язковим компонентом процесу фахової підготовки майбутніх фахівців, важливим етапом їхнього професійного зростання. Практична підготовка забезпечує встановлення безпосереднього зв'язку між теорією та практикою, оскільки в умовах реальної професійної діяльності відбувається інтеграція теоретичних знань і практичних умінь здобувачів, що зумовлює оволодіння ними фаховими компетентностями. Організація практичної підготовки здобувачів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» враховує специфіку галузі дошкільної освіти, має наскрізний характер.

Проходження здобувачами різних видів практик здійснюється впродовж усього періоду навчання, починаючи з четвертого семестру другого курсу. Виробнича практика проводиться з третього курсу, шостого семестру. Її безперервність та послідовність упродовж кількох років навчання дозволяє майбутнім педагогам відповідних освітніх рівнів вищої освіти оволодіти необхідним і достатнім обсягом практичних знань та умінь. Ефективність педагогічної практики залежить від дотримання низки умов: теоретична обґрунтованість системи підготовки здобувачів до практики, її навчальний і виховний зміст, комплексний підхід до визначення завдань, змісту, форм і методів організації та проведення практики, забезпечення наступності та системності на різних етапах її проведення.

Мета та завдання наскрізної програми педагогічної практики здобувачів полягає в узагальненні й структуруванні усіх етапів професійної підготовки майбутніх фахівців галузі дошкільної освіти: формування стійкого професійного інтересу до обраної спеціальності, ознайомлення зі специфікою і змістом освітньої роботи в закладах дошкільної освіти та формування уявлень про спеціальність 012 «Дошкільна освіта» як сфери майбутньої діяльності та утвердження професійних умінь і навичок вихователя закладу дошкільної освіти.

Основною метою педагогічної практики є оволодіння здобувачами сучасними формами і методами професійної діяльності; формування професійних умінь і навичок, необхідних для самостійного вирішення педагогічних завдань в умовах реального освітнього процесу; виховання потреби систематичного професійного самовдосконалення. У процесі педагогічної практики здобувачів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» вирішуються такі завдання:

- ознайомлення здобувачів із системою освітньої роботи у закладах дошкільної освіти, ЗДО санаторного типу, ЗШС;
- встановлення та поглиблення зв'язку між теоретичними знаннями здобувачів із реальним освітнім процесом, формування умінь використовувати знання в процесі розв'язання конкретних навчально-виховних, оздоровчо-профілактичних і соціально-правових завдань; прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці;
- формування загальних і фахових компетентностей необхідних вихователю системи дошкільної освіти;
- формування у здобувачів психологічної готовності до майбутньої професійної діяльності, розвиток необхідних професійних та особистісних якостей, прагнення до професійного самовдосконалення через оволодіння сучасними знаннями та вміннями застосовувати їх у практичних ситуаціях;
- сприяння зростанню творчого потенціалу під час проведення науково-педагогічних досліджень, вивчення кращого досвіду роботи вихователів, психологів, керівників системи дошкільної освіти.

У процесі проходження різних видів практик у здобувачів формуються **вміння**:

- будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу; оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці;
- враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку;

- володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку;
- розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку;
- здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти;
- встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами;
- розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку;
- здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю;
- дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

Зміст наскрізної програми педагогічної практики здобувачів педагогічного факультету, спеціальності 012 «Дошкільна освіта» охоплює програми всіх етапів навчальної та виробничих практик.

Педагогічна практика є цілісною системою і складається з відповідних освітніх компонентів.

Види і тривалість практик

Види практики, їх тривалість і терміни проведення визначаються освітньою програмою та навчальним планом.

Для здобувачів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» передбачено такі види педагогічної практики:

Види практик	Спеціальність «Дошкільна освіта»	Курс	Семестр	Тижні	К-ть годин		Форми контролю
					Всього год.	Кредитів ECTS	
Навчальні практики 1. Навчальна практика	012 Перший (бакалаврський)	II	IV	2	90	3	залік
Виробничі практики 1. Виробнича практика в групах дітей раннього віку	012 Перший (бакалаврський)	III	VI	4	180	6	залік
2. Виробнича практика в групах дітей дошкільного віку	012 Перший (бакалаврський)	IV	VIII	6	270	9	залік

Бази проведення практики

Залежно від виду педагогічної практики, базами практики є такі освітні заклади:

Виробнича практика в групах дітей раннього віку – групи раннього віку закладів дошкільної освіти.

Виробнича практика в групах дітей дошкільного віку – групи молодшого, середнього, старшого дошкільного віку ЗДО, групи закладів дошкільної освіти санаторного тип, ЗШС.

Орієнтовні бази навчально-виробничих практик у м. Івано-Франківську:

Заклади дошкільної освіти: №1 «Калинонька», КДНЗ №3 «Бджілка», №4 «Калинова сопілка», №5 «Теремок», №6 «Колобок», №7 «Золотий ключик», №9 «Дзвіночок», №10 «Катруся», №11 «Пізнайко», №12 «Струмочок», №14 «Кристалик», №15 «Гуцулочка», №16 «Сонечко», №17 «Ромашка», №18 «Зернятко», №19 «Троянда», №20 «Росинка», №22 «Світанок», №23 «Дударик», №27 «Карпатська казка», №28 «Квітка Карпат», №29 «Кобзарик», №30 «Ластівка», КДНЗ №31 «Мрія», №33 «Кристалик», №34 «Незабудка», №35 «Вишиванка», №36 «Віночок».

Організація та проведення практики

Перед початком практики проводиться настановча конференція з метою ознайомлення здобувачів з програмою практики, керівники-методисти роз'яснюють мету практики, ставлять конкретні завдання, інформують про зміст діяльності під час проходження практики, форму звітності, критерії оцінювання тощо. Розпорядок роботи здобувачів під час практики визначається керівниками-методистами практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики. На період практики в кожній підгрупі здобувачів призначається староста, яка веде облік відвідування здобувачами практики, організовує і координує роботу підгрупи, виконує доручення керівника-методиста практики, вихователів-методистів, адміністрації і працівників базового закладу щодо організації і перебігу практики, інформує здобувачів про консультації, семінари. Послідовність реалізації завдань практики здобувач визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші дні практики, схвалюється керівником-методистом та керівником від бази практики. Кожен здобувач працює відповідно до індивідуального плану. Впродовж педагогічної практики (кожного з її видів) практиканти ведуть щоденник педагогічних спостережень, у якому фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють процес їхнього виконання (згідно індивідуального плану проходження практики), втім і роботу зі складання психолого-педагогічних характеристик дитини чи групи дітей, вивчення та аналізу ділової документації закладів освіти. Матеріали щоденника використовують для звіту про виконану під час практики роботу.

Керівництво практиками

Керівництво педагогічними практиками здійснюють факультетський керівник-методист та керівники-методисти баз практики.

Керівництво педагогічною практикою доручається викладачам із базовою фаховою освітою та стажем роботи у закладах дошкільної освіти чи відділах освіти не менше одного року .

В обов'язки факультетського керівника-методиста входить:

- підготовка наказу (проект) про проведення педагогічної практики;
- забезпечення планування, організації й обліку результатів практики на факультеті;
- встановлення зв'язку з базами проведення практики, розподіл здобувачів за місцем проходження практики, оформлення документів про оплату роботи керівників практики від ЗДО (баз практики);
- проведення навчально-методичних конференцій, педагогічних панорам, організація виставок методичних матеріалів, засобів навчання, виготовлених здобувачами у період практики;
- контроль за роботою керівників-методистів, адміністрації і працівників бази практики щодо організації практики;
- відвідування різних форм організації здобувачами-практикантами педагогічної діяльності, вжиття заходів щодо усунення недоліків в організації практики;
- проведення настановчих і підсумкових конференцій, підведення результатів практики;
- складання загального звіту про практику.

Керівник-методист здійснює керівництво усіма видами роботи здобувача під час педагогічної практики, організовує роботу підгрупи здобувачів практикантів, зокрема:

- виявляє недоліки в організації практики та вживає заходи щодо їх усунення;
- розподіляє разом із керівником бази практики у віковій групі дітей, знайомить здобувачів з адміністрацією і працівниками;
- допомагає здобувачам скласти індивідуальний план практики, конкретизувати відповідно до програми зміст практики;

- разом зі здобувачами відвідує й аналізує заняття, інші навчально-виховні заходи, в тому числі й різні форми методичної роботи, які проводять практиканти;
- відвідує, аналізує й оцінює залікові заходи здобувачів;
- консультує здобувачів під час планування, підготовки і проведення освітніх та методичних заходів;
- затверджує плани-конспекти занять та інших форм навчально-виховної роботи з дітьми дошкільного віку;
- розробляє завдання здобувачам з психолого-педагогічного вивчення дітей раннього та дошкільного віку, дитячого колективу, допомагає практикантам у вивченні індивідуальних особливостей дітей раннього і дошкільного віку;
- дає індивідуальні консультації здобувачам з побудови відносин з дітьми, вихователями та адміністрацією закладів дошкільної освіти, допомагає у розв'язуванні психологічних проблем.
- контролює виконання здобувачами індивідуальних планів проходження практики;
- разом із адміністрацією бази практики організовує педагогічну раду чи нараду працівників з оцінювання роботи здобувачів;
- здійснює наукове консультування адміністрації, вихователів з актуальних питань дошкільної освіти.
- готує здобувачів до участі у підсумковій конференції, допомагає в оформленні матеріалів до виставки;
- перевіряє звітну документацію;
- бере участь у настановчій і підсумковій конференціях з практики;
- бере участь у диференційованому оцінюванні роботи, виставляє загальну оцінку;
- складає звіт про підсумки практики, рівень підготовки з фахових дисциплін і подає його факультетському керівнику практики;
- оформляє документацію для оплати роботи працівників базових закладів з керівництва практикою здобувачів.

Староста групи здобувачів-практикантів:

- веде облік відвідування здобувачами практики;
- повідомляє інформацію керівника-методиста про консультації, зустрічі, зміни в розкладі;
- виконує доручення керівника-методиста;
- подає керівнику-методисту інформацію щодо графіка проведення освітніх заходів;
- організовує роботу з підготовки та збору методичних матеріалів, засобів навчання до виставки, яка організовується до звітної конференції.

Знання та вміння здобувачів-практикантів

Оцінка компетентності здобувачів

За час педагогічної практики здобувач повинен навчитися:

- розуміти і визначати педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку.

Планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних можливостей дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності.

Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності

Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.

Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

Після освоєння основної ОП випускник повинен вміти:

- використовувати в роботі державні освітні стандарти;
- здійснювати освітньо-виховну роботу у відповідності із комплексними освітніми програмами:
 - забезпечувати створення сприятливого педагогічного середовища для розвитку і навчання дітей раннього і дошкільного віку;
 - збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини;
 - вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням;
 - мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей;
 - здійснювати співробітництво з батьками, колегами; підвищувати рівень кваліфікації та вдосконалювати свою педагогічну майстерність;
 - розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти;
 - аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти
 - бути знайомим з ознаками булінгу, міти використовувати прийоми попередження та протидії йому;
 - реалізація вище зазначених завдань передбачає формування у здобувачів професійних вмінь та навичок.

1. У сфері конструктивних функцій:

- визначати конкретні навчально-виховні завдання з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей, соціально-психологічних особливостей колективу;

- планувати й аналізувати освітній процес з точки зору психологічних, дидактичних, методичних позицій урахуванням сучасних вимог;

- обґрунтовано обирати ефективні форми, методи і засоби навчання і

виховання, визначати результати засвоєння дітьми програмного матеріалу, рівень їх розвитку;

- проводити різноманітну роботу у певній віковій групі, в гуртках;

- використовувати технічні засоби навчання, комп'ютерну техніку та наочність;

- розробляти дидактичний матеріал і наочність;

- проводити індивідуальну роботу з дітьми та батьками;

- знайомити батьків з основами педагогічних знань;

- розвивати у дітей дошкільного віку потребу у здоровому способі життя, дотримання правил загальної та індивідуальної гігієни; проводити самоаналіз, самооцінку й корегування власної діяльності.

2. У сфері організаторських функцій:

- керувати навчальною діяльністю дошкільників, формувати у них загальнонавчальні вміння та навички;

- раціонально розподіляти час на заняттях й виконувати намічений план;

- організовувати виховну роботу;

- уміти організовувати предметно-просторове середовище кімнати, визначати зони дії дітей (для художньо-мовленнєвої, театралізованої, зображувальної, ігрової діяльності) з урахуванням віку, приміщення та інших умов;

- організовувати власну професійну діяльність.

3. У сфері комунікативних функцій:

- спілкуватися державною мовою як усною, так і письмовою;

- використовувати різноманітні форми й методи педагогічного спілкування з дітьми, батьками, колегами;
- будувати ділові та особисті стосунки з усіма особами, які беруть участь у вихованні дітей; володіти вербальними та невербальними засобами спілкування;
- уміти створювати в процесі спілкування атмосферу доброзичливості, співпраці: уміти використовувати ігрове спілкування;
- регулювати міжособистісні стосунки в дитячому колективі, проявляти стриманість у спілкуванні з батьками, колегами.

4. У сфері дослідницьких функцій:

- вивчати передовий педагогічний досвід і раціонально та ефективно використовувати його в роботі;
- діагностувати розвиток особистісної, інтелектуальної та музичної сфери окремої дитини:
 - визначати психологічний клімат у колективі.
 - аналізувати досвід інших, свою педагогічну діяльність, професійне спілкування;
 - самостійно працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

5. У сфері спеціальних функцій:

- зображувальні уміння (малювати, ліпити, конструювати, моделювати);
- музичні (співецькі, музично-ритмічні і т.п.);
- уміння декоративно-оформлюючої роботи (оформлення кімнат групи, стендів, дошки чергових, календаря природи);
- уміння та навички ТЗН;
- уміння та навички виготовлення наочно-предметного обладнання (для розваг, ігор, занять і т.п.);
- навички виразного розповідання, читання.

Підведення підсумків педагогічної практики

Після завершення практики обробляє зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення. Оцінювання результатів проходження практики проводиться з урахуванням результатів спостереження за діяльністю здобувача на основі:

- визначення якості виконання кожного завдання;
- аналізу професійних рис практиканта (дисциплінованість, уміння організувати власний робочий час, ініціативність, творче ставлення до справи та інші), його готовності надати допомогу працівникам ЗДО.
- оцінних суджень, висловлених методистами, адміністрацією, працівниками бази практики;
- аналізу змісту та якості звітної документації здобувача;
- самооцінки ступеня своєї підготовленості до самостійної практичної діяльності та якості виконаної роботи.

За кожен вид педагогічної практики здобувачам виставляється диференційована оцінка.

Шкала оцінювання

За 100 бальною шкалою	За національною шкалою		За шкалою ECTS
90-100	5	відмінно	A
80-89	4	добре	B
70-79			C
60-69	3	задовільно	D
50-59			E
26-49	2	незадовільно	FX
1-25			F

Педагогічна практика завершується підсумковою конференцією. У процесі конференції здобувачі звітують про свою роботу під час практики, дають узагальнений аналіз її результатів, обмінюються досвідом у формі презентацій, обговорюють причини труднощів та висловлюють пропозиції щодо покращення практичної підготовки до майбутньої професійної діяльності.

РОЗДІЛ II

Навчальні практики

2.1. Зміст навчальної практики

II курс IV семестр

Здобувачі II курсу спеціальності 012 «Дошкільна освіта» проходять навчальну практику у закладах дошкільної освіти відповідно до навчального плану та вимог програми практики.

Метою навчальної практики є поглиблення знань здобувачів з фахових дисциплін, оволодіння сучасними методами та формами організації освітнього процесу в групах дітей раннього і дошкільного віку, формування професійних умінь, необхідних для догляду, розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку, виховання відповідального ставлення до професійної діяльності, потреби постійно поповнювати власні знання та творчо застосовувати їх на практиці.

Завдання практики:

1. Ознайомити здобувачів з закладом дошкільної освіти, комплектуванням груп, специфікою організації та здійсненням освітнього процесу в різних вікових групах.

2. Формувати вміння спостерігати та аналізувати освітній процес ЗДО, як закладу, що забезпечує всебічний розвиток особистості дитини дошкільного віку.

3. Формувати вміння спілкуватися з дітьми, враховуючи їх вікові особливості і можливості.

4. Ознайомити здобувачів з матеріальною базою ЗДО з урахуванням сучасних вимог.

5. Закріпити вміння вести записи спостережень, опрацьовувати й узагальнювати одержану в процесі спостережень інформацію, із належною повнотою відобразити її в щоденнику практики.

Компетентності, якими оволодівають здобувачі-практиканти

1. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність,

креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

2. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.

3. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

4. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

5. Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.

З метою реалізації завдань практики здобувачі:

1. Вивчають принципи і особливості розподілу дітей віком від 3 до 6 7 років в різні вікові групи.

2. Спостерігають освітній процес в різних вікових групах.

3. Знайомляться з роботою вихователя, стилем і особливостями його спілкування з дітьми.

4. Спостерігають різні види діяльності і фіксують спостереження в індивідуальному щоденнику.

Зміст навчальної практики на II курсі

Вихід I–III педагогіка

Тема: Заклад дошкільної освіти – початкова ланка системи освіти України. Завдання ЗДО і загальний зміст роботи.

Форми роботи : знайомство з закладом дошкільної освіти, бесіда із завідуючою, методистом, вихователями груп, відвідання груп переддошкільного і дошкільного віку.

Методика роботи:

1. При знайомстві з закладом дошкільної освіти здобувачі ведуть записи за таким планом: розташування приміщень, їх призначення, обладнання і використання; ігрові площадки, загальні приміщення.

2. В розмові із завідуючою та методистом ознайомитись з призначенням закладу дошкільної освіти, актуальними завданнями і принципами роботи.

3. Під час відвідування груп з'ясувати особливості організації матеріального середовища групи. Ознайомитися з віковим складом дітей.

Питання для обговорення:

1. До якого типу відноситься заклад дошкільної освіти?

2. Чи відповідає даний заклад дошкільної освіти заклад вимогам?

3. Чим пояснюється наявність і розташування основних приміщень?

4. Наявність загальносадкових приміщень і кімнат групового осередку.

5. Які з напрямів роботи даного закладу дошкільної освіти можна визначити як ведучі?

6. В чому виражається віковий принцип організації життєдіяльності дітей?

7. Яка роль вихователя як організатора навчального процесу?

Вихід IV–V педагогіка

Тема: Методи педагогічних досліджень.

Форми роботи : практичне знайомство з методами досліджень. Збір і аналіз фактичного матеріалу в дошкільному навчальному закладі.

Завдання : Провести спостереження за однією рольовою грою дошкільнят.

Методика роботи:

Під час спостереження за грою слід записати:

1. Тему гри, дату, місце проведення, оточення в якому проходить гра.

2. Перечислити імена дітей, які беруть участь в грі, їх вік.

3. Записати тривалість гри.

4. Відмітити, які предмети, іграшки використовувались в процесі гри; особливо відзначити, яка буде «заміна» предметів.

5. Чи була попередня домовленість дітей про тему гри, ролі. Чи були суперечки через вибір ролей, чи був підготовлений ґрунт для гри до її початку?

6. Що є центральним змістом гри?

7. Які ролі виконують діти?

8. Які дії і в якій послідовності виконують діти? Чи є порушення логіки дій і правил гри?

9. Чи був порушений зміст гри?

10. Описати стосунки дітей, які виникають в момент гри? Спостереження проводиться в трьох вікових групах.

Питання для обговорення:

1. В якій мірі гра відображає навколишню дійсність?

2. Яка роль дій і мови в розвитку і збереженні гри?

3. Яка роль предметів і іграшок в розвитку і збереженні гри?

4. Розвиток сюжету в дитячій грі?

5. Роль вихователя в розвитку гри на різних вікових етапах.

Вихід VI–X педагогіка

Тема: Освітня робота з дітьми дошкільного віку.

Форми роботи: спостереження ранкової гімнастики, самостійної гри дітей, індивідуальної роботи з дітьми, чергування, занять з різних розділів програми, прогулянок, рухливих ігор.

Методика роботи:

1. Здобувачі розподіляються по вікових групах, ведуть спостереження за діяльністю дітей і вихователя, фіксуючи способи організації життєдіяльності дітей, поведінку окремих дітей, прийоми організації дитячої діяльності вихователем, індивідуальну роботу педагога з дітьми.

2. Обговорення організації освітньої роботи з дітьми різних вікових груп за записами спостережень.

Питання для обговорення:

1. На основі записів, зроблених під час спостережень охарактеризуйте особливості освітньої роботи в різних вікових групах.

2. Як проявляються особливості поведінки окремих дітей?

3. Як здійснює вихователь завдання індивідуальної роботи з дітьми?

4. Оцініть відповідність способів організації життєдіяльності дітей їх віку.

Після завершення практики здобувачі у 3-х денний термін здають керівнику-методисту практики (кафедра теорії і методики дошкільної і спеціальної освіти) такі документи:

1. Звіт здобувача про проходження навчальної практики.

2. Щоденник навчальної практики.

3. Характеристику на підгрупу здобувачів, які проходили навчальну практику, завірену завідуючою закладом дошкільної освіти.

4. Розгорнутий конспект проведення рухливої гри з роздатковим матеріалом.

5. Розгорнутий конспект проведення режимного моменту.

6. Розгорнутий конспект проведення дидактичної гри з роздатковим матеріалом.

РОЗДІЛ III

ВИРОБНИЧІ ПРАКТИКИ

В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

3.1. Зміст виробничої практики в групах дітей раннього віку

III курс VI семестр

Виробнича практика у групах дітей раннього віку є обов'язковим компонентом процесу фахової підготовки майбутніх педагогів, важливим етапом їхнього професійного зростання. Практична підготовка забезпечує безпосередній зв'язок між теорією та практикою, оскільки в умовах реальної професійної діяльності відбувається інтеграція теоретичних знань і практичних умінь здобувачів, що зумовлює оволодіння ними складниками професійної компетентності. Організація практичної підготовки здобувачів враховує специфіку галузі дошкільної освіти, особливості дітей раннього віку.

Ефективність виробничої практики залежить від дотримання таких умов: теоретична обґрунтованість системи підготовки здобувачів до практики, її навчальний і виховний характер, комплексний підхід до визначення завдань, змісту, форм і методів організації та проведення практики, забезпечення наступності та системності на різних етапах її проведення.

2. Цілі і завдання практики

Мета практики – сформувати у здобувачів уявлення про роль раннього віку для подальшого розвитку дитини, забезпечити оволодіння окремими практичними вміннями спілкування і роботи з дітьми переддошкільного віку.

Завдання практики:

- закріпити та поглибити знання здобувачів про вікові особливості раннього дитинства та специфіку роботи з дітьми;
- виробляти у здобувачів здатність спостерігати, аналізувати своєрідність навчально-виховного процесу в групах раннього віку, оцінювати його ефективність;

– навчити здобувачів помічати зміни в розвитку дитини під впливом педагогічних дій, користуватися різними методиками для виявлення розумового, морального, естетичного розвитку дітей;

– формувати у здобувачів вміння спілкуватися з дітьми означеного віку, організовувати та проводити окремі режимні процеси, спостереження, ігри;

– сформувати у майбутніх спеціалістів дошкільної освіти вміння надавати педагогічну допомогу батькам, діти яких не відвідують дитячі садки.

Під час виробничої практики в групах раннього віку ЗДО здобувачі оволодівають первинними навиками професійної діяльності, зокрема:

– встановлювати взаємозв'язок між теоретичними положеннями, даними експериментальних досліджень і практичної роботи закладу дошкільної освіти;

– самостійно спостерігати, аналізувати навчально-виховний процес в групах раннього віку, визначати позитивне і негативне в роботі вихователя, свого товариша, бачити шляхи оптимізації навчально-виховного процесу з урахуванням даних діагностики;

– вести записи у щоденнику, оформляти документацію проходження практики;

– самостійно складати психолого-педагогічну характеристику на дитину раннього віку;

– проводити хронометраж самостійної діяльності дітей раннього віку.

III. Зміст практики

Здобувачі III курсу проходять виробничу практику в групах раннього віку ЗДО на посаді вихователя.

Студентам необхідно суворо виконувати прийняті на базі практики правила охорони праці і протипожежної безпеки, з обов'язковим проходженням ними інструктажів.

Під час виробничої практики в групах раннього віку ЗДО здобувачі III курсу ознайомлюються зі змістом роботи завідувача дошкільним закладом, старшого вихователя, медичного працівника,

направленої на створення умов для виховання дітей раннього віку, з формами контролю, з діагностикою, веденням документації, роботи з батьками.

Основну частину часу здобувачі проводять у групах раннього віку, де ведуть спостереження за особливостями розвитку дітей, аналізують організацію педагогічного процесу. Результати спостережень записуються у щоденнику для подальшого складання психолого-педагогічної характеристики на дитину. Здобувачі готують та проводять самостійно окремі режимні процеси, ігри та заняття з дітьми раннього віку; виготовляють наочність для занять, ігор і повсякденного життя; приймають участь у методичній роботі ЗДО та роботі з батьками.

Етапи практики

Перед початком практики проводиться настановча конференція, у ході якої здобувачі ознайомлюються з програмою практики: керівники роз'яснюють їм мету практики, ставлять конкретні завдання, інформують про зміст діяльності під час проходження практики, форму звітності, критерії оцінювання тощо.

Режим роботи здобувачів під час практики визначається керівниками практики та узгоджується з правилами внутрішнього розпорядку бази практики. На період практики в кожній підгрупі здобувачів призначається староста, який веде облік відвідування студентами практики, організовує і координує роботу підгрупи, виконує доручення керівника практики, методистів, адміністрації і працівників базового навчального закладу чи установи щодо організації і перебігу практики, інформує здобувачів про консультації, семінари.

Послідовність реалізації завдань практики студент визначає в індивідуальному плані проходження практики. Він складається у перші дні практики, схвалюється вихователем-методистом та керівником від бази практики. Кожен студент працює відповідно до свого індивідуального плану.

Протягом виробничої практики у групах раннього віку практиканти ведуть щоденник педагогічних спостережень, у якому

фіксують інформацію, необхідну для виконання завдань практики, висвітлюють хід їх виконання (згідно індивідуального плану проходження практики), в тому числі й роботу зі складання психолого-педагогічних характеристик дитини, з вивчення та аналізу ділової документації навчального закладу.

Матеріали щоденника використовують для звіту про виконану під час практики роботу. Після завершення практики студент обробляє зібраний матеріал і складає звіт, у якому подає аналіз всіх напрямів своєї роботи під час практики, характеризує повноту виконання завдань, труднощі, з якими стикався, вказує на досягнення та нереалізовані ідеї, визначає причини недоліків та упущень, намічає основні шляхи самовдосконалення. Виробнича практика завершується підсумковою конференцією. У ході конференції здобувачі звітують про свою роботу під час практики, дають узагальнений аналіз її результатів, обмінюються досвідом у формі презентації перебігу практики, обговорюють причини труднощів та висловлюють пропозиції щодо покращення практичної підготовки здобувачів до майбутньої професійної діяльності.

Етапи	Зміст, основні завдання, тривалість
1. Підготовчий 1-й тиждень	спостереження та аналіз навчально-виховної роботи вихователя в групі раннього віку, планування навчально-виховної роботи на наступний період.
2. Ознайомлювальний 2-й тиждень	Спостереження за організацією самостійної діяльності дітей раннього віку з метою виявлення особливостей розвитку та поведінки. Вивчення особливостей організації режимних 6 процесів у групах раннього віку. Вивчення документації (педагогічної, медичної) групи.
3. Основний 3-й тиждень	Самостійна робота на посаді вихователя в групі раннього віку під керівництвом вихователя групи (здобувачі-практиканти планують та проводять режимні процеси, ігри-заняття, інші форми навчально-виховної роботи, організують самостійну діяльність дітей, доповнюють та вдосконалюють предметно ігрове середовище в групі, виготовляють дидактичні посібники для роботи з дітьми тощо); проведення психолого-

	педагогічного спостереження за дитиною; організація та проведення роботи з батьками (бесіди, консультації, оформлення наочних матеріалів для батьків).
4. Підсумковий 4-й тиждень	Продовження самостійної роботи на посаді вихователя; проведення залікових занять і режимних процесів; участь у педагогічній раді (чи нараді педагогічних працівників) закладу, на якій обговорюються підсумки педагогічної практики; підготовка звітної документації.

Організація практики впродовж дня:

Спостереження за дітьми 1,5–2 год.;

Робота з дітьми в парі з вихователем 2–3 год;

Вивчення документації 1–2 год.

Змістовий модуль I: Спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя групи дітей раннього віку

Тема 1. Ознайомлення здобувачів-практикантів з дошкільним закладом, організацією його роботи.

Тема 2. Спостереження і аналіз педагогічної діяльності вихователя-наставника.

Тема 3. Спостереження і аналіз показових занять з різних розділів програми ЗДО та різних типів: комплексні, комбіновані, тематичні, інтегровані заняття, заняття фронтальні, групові, індивідуальні, вечори розваг, тематичні свята та ін.

Форма звіту: щоденник педагогічної практики.

Змістовий модуль II: Самостійне виконання студентом-практикантом обов'язків вихователя

Тема 4. Самостійне виконання студентом-практикантом обов'язків вихователя.

Тема 5. Проведення залікових занять з дітьми групи раннього віку.

Тема 6. Проведення залікової форми організації життєдіяльності дітей (прогулянки, свята, розваги, колективних форм праці чи ігрової діяльності, фізкультурно-оздоровча робота тощо).

Форма звіту: конспекти матеріалів для роботи у щоденному житті.

Змістовий модуль III: Вивчення особистості дітей раннього віку та проведення психолого-педагогічної діагностики

Тема 7. Організаційно-педагогічна робота з дітьми групи раннього віку.

Тема 8. Методична робота в групі раннього віку.

Форма звіту: психолого-педагогічна характеристика вихованця групи.

Змістовий модуль IV: Проведення відкритих залікових занять, оформлення звітної документації

Тема 9. Проведення відкритих залікових занять в групі раннього віку.

Форма звіту: конспекти відкритих залікових занять, протоколи їх обговорення, виставка-конкурс фотогазет.

Після завершення практики студент у встановлений термін здає на кафедру відповідну документацію:

1. Щоденник педагогічних спостережень.
2. Психолого-педагогічну характеристику на дитину.
3. Звіт студента про виробничу практику в групах раннього віку.
4. 4 конспекти залікових занять з дітьми раннього віку (з фахових методик).
5. Конспект проведення режимного процесу (прогулянки) в ДНЗ з дітьми раннього віку (I і II половина дня).
6. Конспект проведення розваги, свята, інсценізації казки, художньої діяльності в ДНЗ з дітьми раннього віку (II половина дня).
7. Картотеку методичної літератури з фахових методик.

8. Конспект проведення гри (рухливої, гри-драматизації, дидактичної та ін.).

9. Характеристика на студента, завірена методистом, завідувачем, гербовою печаткою, оцінка.

Результати виробничої практики студента оцінюються оцінкою в межах 1-100 балів (“незадовільно” – “відмінно”), матеріали зберігаються на кафедрі ТМДСО.

IV. Календарний розподіл завдань практики:

I тиждень

1. Знайомство з навчально-виховним процесом ЗДО, зустріч із завідувачем, методистом, закріплення здобувачів-практикантів за вихователями груп.

2. Ознайомлення з перспективним і календарним планом вихователя групи раннього віку.

3. Спостереження за навчально-виховним процесом (заняття, режимні процеси, свята, розваги, ігри).

4. Спостереження за всебічним розвитком дітей у групах раннього віку.

5. Ведення щоденників практики.

II тиждень

1. Спостереження за однією дитиною групи з метою написання психолого-педагогічної характеристики.

2. Укладання картотеки методичної літератури для проведення занять, ігор.

3. Підготовка до залікових занять та їх проведення з фахових методик, написання конспектів, виготовлення наочності.

4. Проведення пробних режимних процесів, ігор.

5. Ведення щоденників практики.

III – IV тижні

1. Проведення консультацій з вихователями, методистом щодо організації залікових занять, ігор, окремих режимних моментів.

2. Проведення залікових занять, окремих режимних процесів, ігор.

3. Відвідування та обговорення студентами-практикантами залікових занять та режимних процесів.

4. Проведення консультацій з вихователями щодо оформлення конспектів проведених занять, ігор, окремих режимних процесів.

5. Написання психолого-педагогічної характеристики на дитину.

6. Оформлення документації.

7. Участь у проведенні підсумків виробничої практики на педагогічній раді в ЗДО. Написання звіту про проходження практики.

8. Ведення щоденників практики.

V. Форми звітності здобувачів про практику.

Після завершення практики студент у встановлений термін здає на кафедру відповідну документацію:

1. Щоденник педагогічних спостережень.

2. Психолого-педагогічну характеристику на дитину.

3. Звіт студента про виробничу практику в групах раннього віку.

4. 4 конспекти залікових занять з дітьми раннього віку (з фахових методик: сенсорне виховання, методика розвитку рідної мови, методика ознайомлення дітей з природою, образотворча діяльність).

5. Конспект проведення режимного процесу в ЗДО з дітьми раннього віку (I і II половина дня)

6. Конспект свята-розваги з дітьми раннього віку.

7. Картотеку методичної літератури з фахових методик.

8. Конспект проведення ігор (рухливої, гри-драматизації, дидактичної та ін.).

9. Характеристика на студента, завірена методистом, завідувачем, гербовою печаткою, оцінка (відмінно або добре, або задовільно).

VI. Шкала оцінювання навчальної діяльності здобувачів в умовах виробничої практики в групах раннього віку

Кількість балів за:							Сума
Модуль 1 поточне тестування				Модуль 2 (ІНДЗ)	підсумкове оцінювання (звітна документація, підсумкова конференція)		100
ЗМ-I Теми 1-3	ЗМ-II Теми 4-6	ЗМ-III Теми 7-8	ЗМ-IV Тема 9		оформлення матеріалів практики	захист матеріалів практики	
10	10	10	10		10	40	

Критерії оцінювання:

- володіння матеріалом з теоретичних курсів, на яких базується педагогічна діяльність;
- рівень сформованості професійно значущих особових якостей;
- володіння етичними нормами взаємин з дитиною, батьками, співробітниками установи, однокурсниками, керівниками;
- сформованість професійних умінь;
- творчий рівень виконання завдань практики;
- науковий рівень доповіді на підсумковій науково-практичній конференції.

Для оцінки ефективної практичної підготовки студента відповідно до цих критеріїв груповий керівник може використовувати наступні *форми* роботи:

- інтерв'ювання здобувачів-практикантів, бесіди з ними;
- анкетування здобувачів;
- відвідування відкритих виховних і залікових заходів і їх аналіз;
- обговорення із студентом відеозапису проведеного ним заняття або заходу з дитиною (групою дітей);
- аналіз і оцінка творчих робіт практиканта;
- обговорення із студентом підготовленого ним виступу на підсумковій конференції.

У разі незадовільної загальної відмітки по практиці, яку найчастіше студент отримує за несистематичне відвідування місця

проходження практики, грубі порушення правил внутрішнього розпорядку установи, невиконання індивідуального плану, він не переводиться на наступний курс, поки повторно не пройде практику, позбавляється права отримувати стипендію, не допускається до сесії або державних іспитів.

Критерії оцінювання

Оцінка	За національною системою	Визначення	Оцінювання за модульно-рейтинговою системою
			бали
A	5	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю недоліків	90-100
B	4	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома недоліками	80-89
C	4	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю незначних недоліків	70-79
D	3	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	60-69
E	3	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	50-59
FX	2	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно повторне проходження практики за деякими напрямками	26-49
F	2	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно повторне проходження педагогічної практики у повному обсязі	0-25

3.2 Зміст виробничої практики в групах дітей дошкільного віку IV курс VIII семестр

Виробнича практика в закладах дошкільної освіти є обов'язковим компонентом процесу фахової підготовки майбутніх педагогів, важливим етапом їхнього професійного зростання. Практична

підготовка забезпечує встановлення безпосереднього зв'язку між теорією та практикою, оскільки в умовах реальної професійної діяльності відбувається інтеграція теоретичних знань і практичних умінь здобувачів, що зумовлює оволодіння ними складниками професійної компетентності. Практика посідає особливе місце у процесі практичної підготовки, удосконаленні професійних умінь та навичок, підвищенні науково-дослідницької компетентності, адаптації до обраної професії, розвитку особистісних якостей, творчого потенціалу майбутніх педагогів. За навчальним планом підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку виробнича практика здобувачів освітнього рівня бакалавр спеціальності «Дошкільна освіта» проводиться у VIII навчальному семестрі (9 кредитів ECTS/ 270 години, тривалість практики – 6 тижнів з відривом від навчання).

Підготовка здобувачів до цієї практики здійснюється під час вивчення психолого-педагогічних дисциплін, а також у процесі навчання здобувачів на факультативах, у різних гуртках і клубних об'єднаннях за інтересами, що діють у закладі вищої освіти.

Організація практичної підготовки здобувачів враховує специфіку галузі дошкільної освіти, має наскрізний характер. Проходження здобувачами різних видів практик здійснюється упродовж усього періоду навчання. Їх безперервність та послідовність упродовж кількох років навчання дозволяє майбутнім педагогам відповідного освітнього рівня вищої освіти здобути необхідний і достатній обсяг практичних знань та умінь.

Ефективність виробничої практики залежить від дотримання таких умов: теоретична обґрунтованість системи підготовки здобувачів до практики, її навчальний і виховний характер, комплексний підхід до визначення завдань, змісту, форм і методів організації та проведення практики, забезпечення наступності та системності на різних етапах її проведення.

2. Цілі і завдання практики

Метою виробничої практики в закладах дошкільної освіти є оволодіння здобувачами сучасними формами і методами професійної діяльності; формування у здобувачів фахових компетентностей, необхідних для організації та забезпечення належного змісту освітнього процесу в закладі дошкільної освіти; виховання потреби систематичного професійного самовдосконалення.

Завдання практики:

1. Формувати у здобувачів здатність спостерігати та аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти, оцінювати освітній процес, який забезпечує всебічний і гармонійний розвиток особистості дитини.

2. Вчити планувати і будувати цілісний освітній процес з урахуванням основних закономірностей його перебігу; оцінювати власну діяльність як суб'єкта педагогічної праці.

3. Закріпити способи використання гри та інших видів діяльності в розвитку, навчанні і вихованні дітей дошкільного віку.

4. Навчити враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

5. Формувати здатність проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

6. Вчити встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами, дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей дошкільного віку.

В процесі виробничої практики здобувачі оволодівають такими вміннями професійної діяльності:

-здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти;

- організувати різні види середовища: розвивального, предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого в різних групах дошкільного віку;

- збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини;

- здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками;

- здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

3. Зміст практики

Під час проходження практики здобувач працює на посаді вихователя в одній із вікових груп закладу дошкільної освіти.

Здобувачі працюють почергово в першу або другу половину дня і проводять таку роботу: спостерігають за роботою вихователя, помічника вихователя, інших практикантів, аналізують її, складають календарний план роботи з дітьми та працюють за ним; розробляють конспекти занять (у другу половину практики можливе складання плану заняття); здійснюють всебічне виховання і розвиток дітей на заняттях і у повсякденному житті; створюють умови для розвитку самостійної діяльності дітей (ігрової, трудової, художньої та ін.); проводять діагностику рівнів сформованості компетентностей дітей, психолого-педагогічні спостереження; створюють і підтримують у групі сприятливий психологічний клімат, забезпечують охорону здоров'я дітей, запобігають дитячому травматизму; проводять педагогічний експеримент відповідно до теми курсової роботи, впроваджують результати власного наукового дослідження у практику своєї роботи; організують роботу з батьками; проводять залікові заняття з наступним обговоренням.

Зміст педагогічної практики орієнтовно розподіляється таким чином:

1-й тиждень (підготовчий етап) – спостереження і аналіз освітньої роботи в різних вікових групах.

2-й–3-й тижні (основний етап) – самостійна робота здобувачів-практикантів на посаді вихователя.

4-й–5-й тиждень – спостереження та аналіз освітнього процесу, самостійна діяльність здобувачів.

6-й тиждень (підсумковий етап) – проведення залікових занять, оздоровчо-профілактичних заходів; підготовка звітної документації; участь у педагогічній раді, присвяченій обговоренню підсумків виробничої педагогічної практики.

Основний зміст діяльності за змістовими модулями

ЗМ-1 - навчальна діяльність

1. Участь у настановчій та підсумковій конференціях.
2. Відвідування занять у своїй та іншій групах ЗДО, участь в обговоренні.
3. Підготовка до занять в ЗДО, їх проведення та обговорення (відповідно до календарного плану).
4. Підготовка до літературного ранку, вікторини тощо з дітьми своєї групи, їх проведення та обговорення.
5. Індивідуальна навчальна робота з дітьми дошкільного віку.

ЗМ-2 - виховна діяльність

1. Відвідування виховних заходів у своїй та інших групах ЗДО, їх обговорення.
2. Підготовка, проведення та обговорення різних форм виховної роботи з дітьми дошкільного віку групи, до якої прикріплений здобувач (конкурси, вікторини, подорожі, екскурсії, тематичні вечори, родинні свята та ін.).
3. Підготовка і проведення індивідуальної виховної роботи з дітьми дошкільного віку (з якими, з якої теми).
4. Форми роботи з батьками.
5. Виступ на батьківських зборах.

ЗМ-3 - методична діяльність,

1. Консультації з вихователями та вихователями-методистами, завідувачкою ЗДО з організаційних та методичних питань.
2. Ознайомлення з методичним кабінетом ЗДО, з роботою методичного об'єднання вихователів ЗДО, педагогічної ради, їх відвідування.
3. Допомога вихователеві в обладнанні групової кімнати.
4. Виготовлення дидактичного матеріалу та наочних посібників.
5. Опрацювання методичної літератури за власним бажанням.
6. Вивчення документації ЗДО та матеріалів передового досвіду вихователів.

ЗМ-4 - дослідницька діяльність

1. Ознайомлення з літературою з питань організації наукового дослідження.
2. Робота над темою курсової чи дипломної роботи.
3. Робота над рефератом з вибраної проблеми.

Календарний розподіл завдань практики

Упродовж **першого** тижня практики:

- познайомитись з закладом дошкільної освіти, завідувачем, вихователем-методистом, вихователями групи;
- ознайомитись з роботою вихователя, перспективним і календарним планами роботи групи, основними напрямками роботи закладу дошкільної освіти;
- допомагати вихователю у підготовці до занять;
- вести педагогічні спостереження у щоденнику виробничої практики відповідно запропонованого зразка;
- проводити заняття з різних розділів програми;
- проводити різні види ігрової діяльності;
- самостійно проводити всі форми роботи з дітьми в повсякденні (ігри, самостійна діяльність, індивідуальна робота тощо).

Упродовж **другого** тижня виробничої практики:

- продовжувати вести щоденник педагогічних спостережень виробничої практики;
- проводити залікові заняття з різних розділів програми;
- вивчати психологічні особливості дітей для написання психолого-педагогічної характеристики;
- проводити різні види ігрової діяльності;
- розробити розгорнуті конспекти залікових занять, підібрати до них наочний та дидактичний матеріал;
- написати психолого-педагогічну характеристику на дитину;
- написати звіт про проходження виробничої практики у базовому закладі дошкільної освіти;
- укласти документацію відповідно вимог положення про проведення виробничої практики.

Упродовж **третього** тижня практики:

- продовжувати вести щоденник педагогічних спостережень виробничої практики;
- проводити заняття з різних розділів програми;
- ознайомитися з роботою методичного кабінету;
- продовжити вивчати психологічні особливості дітей для написання психолого-педагогічної характеристики на дитину.
- розробити розгорнуті конспекти залікових занять, дібрати до них наочний та дидактичний матеріал;

Упродовж **четвертого – п'ятого** тижня виробничої практики:

- продовжувати вести щоденник педагогічних спостережень виробничої практики;
- провести залікові заняття з різних розділів програми;
- продовжити вивчати психолого-педагогічні особливості дітей для написання психолого-педагогічної характеристика на дитину;

Упродовж **шостого** тижня виробничої практики:

- продовжувати вести щоденник педагогічних спостережень виробничої практики;
- провести залікові заняття з різних розділів програми;
- написати психолого-педагогічну характеристику на дитину;

- написати звіт про проходження виробничої практики у базовому закладі дошкільної освіти;
- укласти документацію відповідно вимог положення про проведення виробничої практики.

4. Форми і методи контролю

Після закінчення виробничої практики здобувачи-практиканти організовують виставку матеріалів практики та подають на кафедру ТМДСО таку документацію:

1. Щоденник педагогічної практики.
2. Психолого-педагогічну характеристику на дитину.
3. Конспекти чотирьох залікових занять з перелічених методик (ТМФЕМУ, МЗД, МРРМ, МОДзП) з дидактичним та наочним матеріалом (з протоколами обговорення).
4. Конспект свята, вікторини, розваги тощо (на вибір).
5. Конспект залікового режимного процесу.
6. Конспект проведення одного з видів ігор.
7. Доповідь, виступ або бесіду на педагогічну тему для батьків.
8. Звіт про проходження практики.
9. Характеристику з оцінкою на здобувача практиканта (з підписом керівника закладу дошкільної освіти).

Методи оцінювання: *поточне* тестування (оформлення щоденника педпрактики), оцінка за навчально-виховну діяльність (розробка сценарію свята, вікторини, розваги тощо, розробка конспектів занять), *підсумковий* контроль (оцінка за проведений виховний захід, залікові заняття).

Результати виробничої практики здобувача оцінюються оцінкою в межах 1-100 балів («незадовільно»-«відмінно»), матеріали зберігаються на кафедрі ТМДСО.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ

Кількість балів за:						Сума
поточний контроль				підсумковий контроль		
Модуль 1				Модуль 2		100
ЗМ 1 (навчальна діяльність)	ЗМ 2 (виховна діяльність)	ЗМ 3 (методична діяльність)	ЗМ 4 (дослідницька діяльність)	оформлення матеріалів практики	захист матеріалів практики	
10	10	10	10	10	50	

Критерії оцінювання:

- володіння матеріалом з теоретичних курсів, на яких базується педагогічна діяльність;
- рівень сформованості професійно значущих особистісних якостей;
- володіння етичними нормами взаємин з дитиною, батьками, співробітниками закладу, однокурсниками, керівниками;
- сформованість професійних умінь;
- творчий рівень виконання завдань практики;
- науковий рівень доповіді на підсумковій науково-практичній конференції.

Для оцінки ефективної практичної підготовки здобувача відповідно до цих критеріїв керівник-методист може використовувати такі форми роботи:

- інтерв'ювання здобувачів-практикантів, бесіди з ними;
- анкетування здобувачів;
- відвідування відкритих виховних і залікових заходів і їх аналіз;
- обговорення із здобувачом відеозапису проведеного ним заняття або заходу з дитиною (групою дітей);
- аналіз і оцінка творчих робіт практиканта;
- обговорення із здобувачом підготовленого ним виступу на підсумковій конференції.

У разі незадовільної загальної оцінки з практики, яку найчастіше здобувач отримує за несистематичне відвідування місця проходження

практики, грубі порушення правил внутрішнього розпорядку закладу, невиконання індивідуального плану, він не переводиться на наступний курс, поки повторно не пройде практику, позбавляється права отримувати стипендію, не допускається до сесії або державних іспитів.

Критерії оцінювання

Оцінка	За національною системою	Визначення	Оцінювання за модульно-рейтинговою системою
			бали
A	5	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю недоліків	90-100
B	4	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня кількома недоліками	80-89
C	4	ДОБРЕ – в загальному правильна робота з певною кількістю незначних недоліків	70-79
D	3	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	60-69
E	3	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	50-59
FX	2	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно повторне проходження практики за деякими напрямками	26-49
F	2	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно повторне проходження педагогічної практики у повному обсязі	0-25

Критерії і норми оцінювання діяльності здобувачів

На «відмінно» (A – 90 – 100 балів) претендує здобувач, який повністю виконав на високому рівні необхідний об'єм завдань організаційного, методичного, навчального та виховного напрямів, виявив під час практики самостійність, творчий підхід, педагогічний такт; отримав високу оцінку вихователя; якісно оформив та вчасно здав звітну документацію.

На «добре» (BC – 70 – 89 балів) претендує здобувач, який повністю виконав необхідний об'єм завдань з названих напрямів, однак допускав незначні помилки в їх проведенні; виявляв ініціативу в роботі, але у процесі виховної роботи допускав незначні помилки;

отримав позитивну оцінку вихователя; якісно оформив та вчасно здав звітну документацію.

На «задовільно» (DE – 50 - 69 балів) претендує здобувач, який виконав необхідний об'єм завдань практики, але допускав помилки у плануванні та проведенні окремих заходів; не враховував достатньою мірою вікових та індивідуальних особливостей учнів класу, в якому працював; неякісно оформив та невчасно здав звітну документацію.

На «незадовільно» (Fx – 26 – 49 балів) претендує здобувач, який не виконав необхідний об'єм завдань практики, невчасно здав та неякісно оформив звітну документацію; невідповідально поставився до своєї педагогічної діяльності. Документація повертається здобувачу на доопрацювання.

На «незадовільно» (F – 1 – 25 балів) претендує здобувач, який не виконав необхідний об'єм завдань практики за причин її невідвідування та незадовільної характеристики бази практики. У даному випадку здобувач-практикант повторно направляється на проходження виробничої практики у терміни, визначені деканатом факультету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Белікова В.В. Програма та методичні вказівки до педагогічної практики / за заг. ред. О.Е. Коваленко. Харків: УПА, 2003. 43 с.
2. Горопаха Н.М., Поніманська Т.І. Педагогічна практика за вимогами кредитно-модульної системи. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів напряму підготовки «Дошкільна освіта» К.: Видавничий дім «Слово», 2009. 280 с.
3. Зайцева Т., Юрчик Н. Діяльність дошкільного навчального закладу в режимі інноваційного розвитку: посібник на допомогу працівникам дошкільних навчальних закладів. Тернопіль : Мандрівець, 2014. 328 с.
4. Педагогічна практика: навчально-методичний посібник / уклад. А.В.Іванченко, О.А.Дубасенюк, А.А.Сбруєва, О.Є.Антонова. Житомир: Житомир. держ. ун-т, 2005. 126 с.
5. Положення про організацію та проведення практики у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». URL : https://vvnp.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/128/2018/05/pol_pro.pdf
6. Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93>
7. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
8. Програма та методичні вказівки до педагогічної практики / уклад. І.П.Чепурно, Н.О.Брюханова, А.І.Комишан, М.П.Васильєва, Д.В.Коваленко, О.Й.Белєй. Харків : УПА, 2008. 50 с.
9. Сергійчук О.М., Скутіна В.І., Онищенко Н.П. Організація педагогічної практики у педагогічному університеті: навчально-методичний посібник для студентів, магістрантів педагогічних університетів. Переяслав-Хмельницький, 2005. 47 с.
10. Соловей М.І. Організація педагогічної практиктики в кредитно-модульній системі навчання. К., 2006. 106 с.

Навчально-методичне видання

*Рекомендовано до друку на засіданні кафедри
теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
(протокол №1 від 28 серпня 2019 р.)*

*Схвалено до друку на засіданні Науково-методичної ради
педагогічного факультету ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника» (протокол №1 від 28 серпня 2019 р.).*

КИРСТА Наталія Романівна

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ ЗДОБУВАЧІВ
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальність 012 «Дошкільна освіта»
(денна і заочна форми навчання)**

ISBN 978-966-2343-88-5

Віддруковано з готового макету замовника

Підписано до друку 17.03.2020 р.
Формат 60x84 1/16. Умов. друк. арк. 2,55.
Папір офсетний. Гарнітура “Times New Roman”.
Друк цифровий. Зам № 88.
Наклад 100 примірників.

Видавець Кушнір Г. М.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ІФ №31 від 26.01.2009 р.
76000, м. Івано-Франківськ, вул. Шота Руставелі, 1,
тел. (099) 700-47-45, e-mail: kgm.print@i.ua